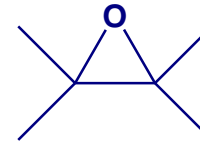

Alkohole, phenole, etery, epoksydy

ROH
alkohole

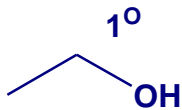
ArOH
fenole

ROR'
ArOR
ArOAr'
etery

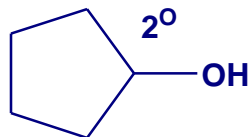

epoksydy

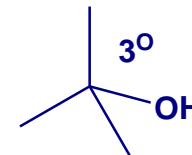
Rzędowość alkoholi określana na tej samej zasadzie jak w przypadku halogenków – decyduje liczba atomów węgla przyłączonych do węgla z grupą hydroksylową

etanol
hydroksyetan

cyklopentanol
hydroksycyklopentan

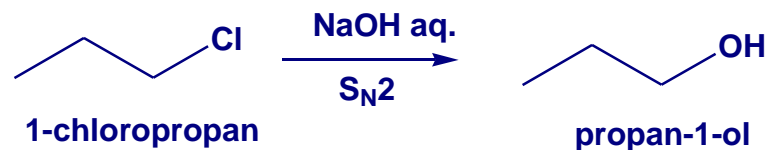

tert-butanol
2-hydroksy-2-metylopropan

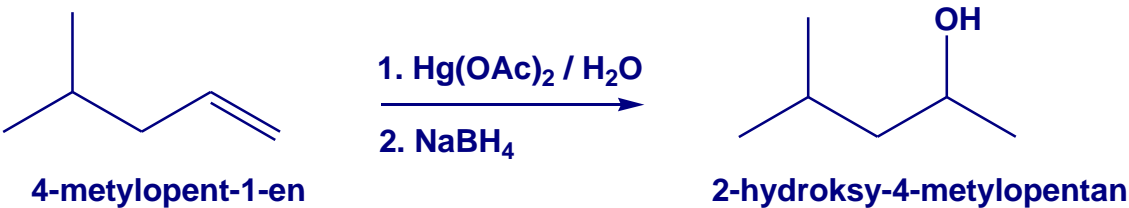
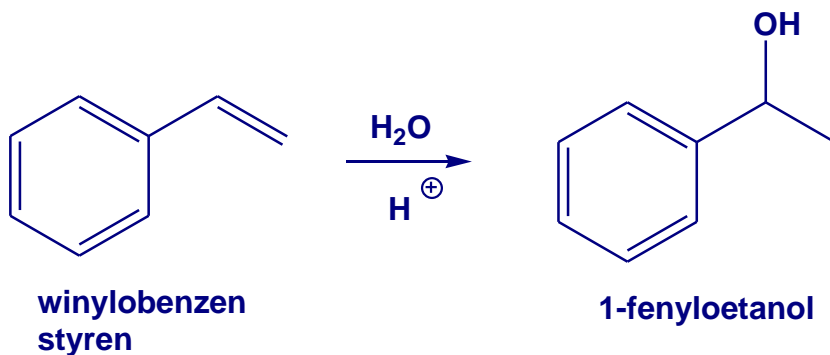
Alkohole

Otrzymywanie

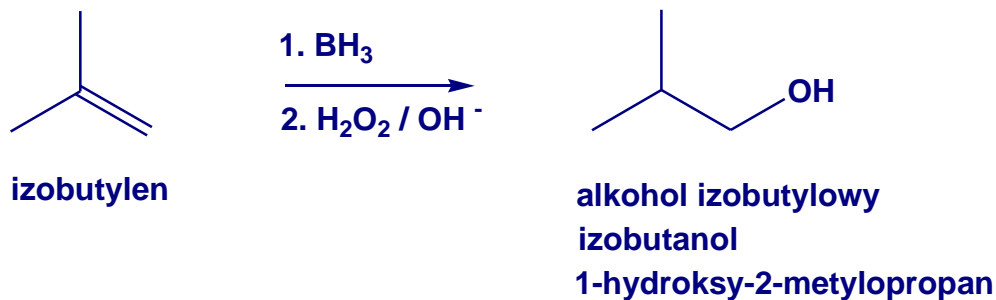
Reakcje podstawienia nukleofilowego

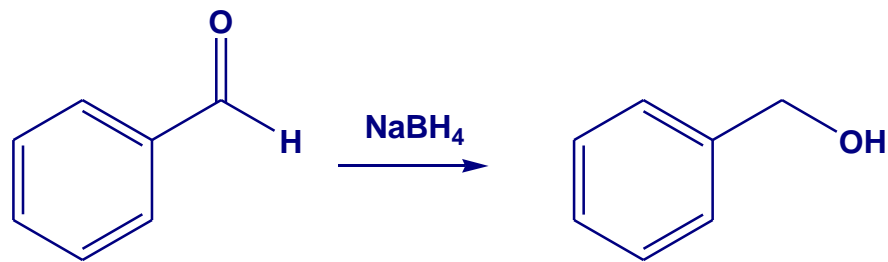
Reakcje addycji wody do alkenów

NaBH_4 - tetrahydroboran sodu
(borowodorek sodu)

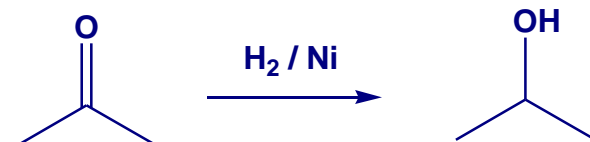

Redukcja aldehydów i ketonów

aldehyd benzoesowy
benzaldehyd

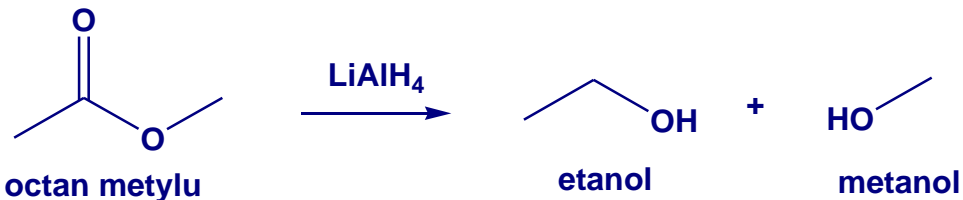
alkohol benzytowy

aceton
keton dimetylowy

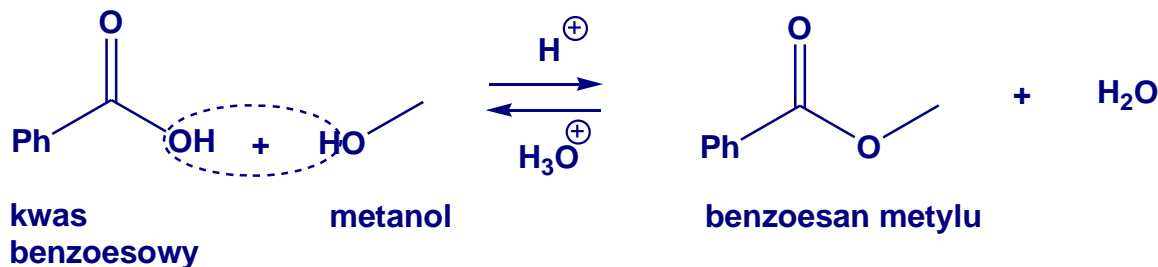
2-hydroksypropan
propan-2-ol
izopropanol

Redukcja estrów

LiAlH_4 tetrahydroglinian litu (glinowodorek litu)

Hydroliza estrów

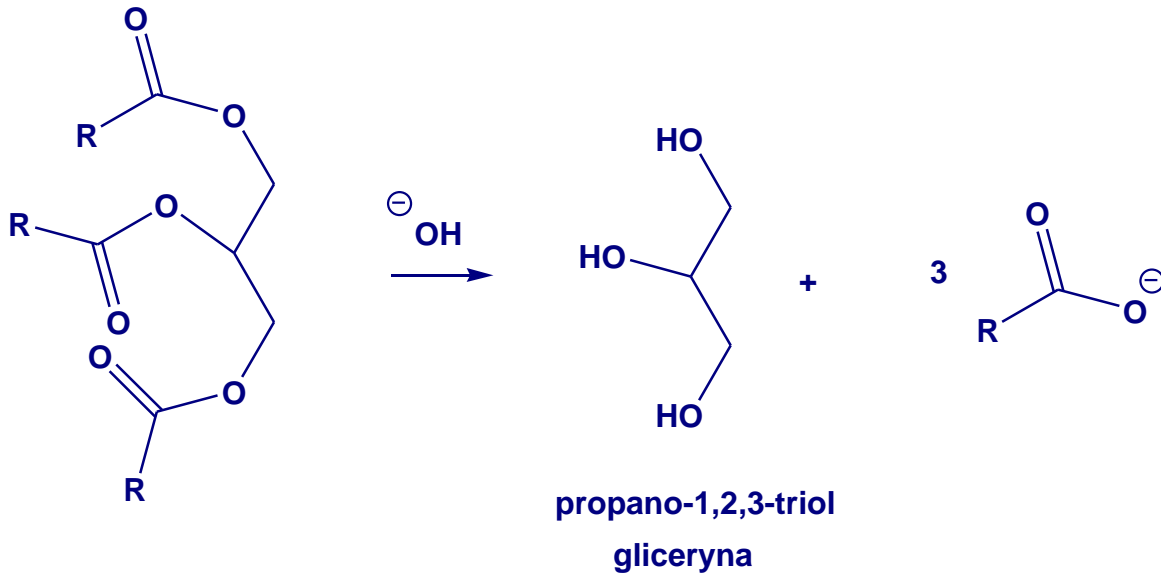

kwasy
benzoesowy

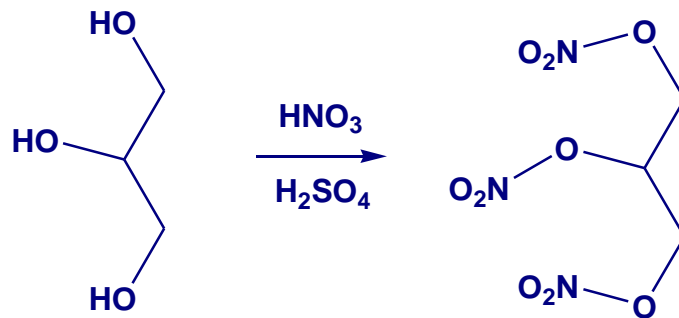
metanol

benzoesany metylu

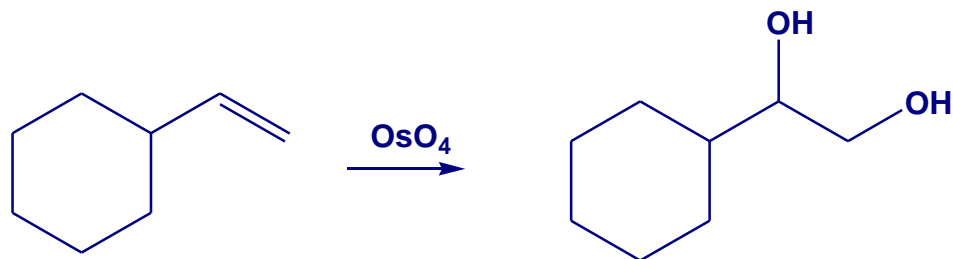
Hydroliza zasadowa (zmydlanie) tłuszczów

Gliceryna znalazła zastosowanie w przemyśle kosmetycznym ze względu na właściwości homogenizowania składników oraz nawilżania skóry. Pełni istotną rolę biologiczną, obniża temperaturę zamarzania płynów ustrojowych. Triester z kwasem azotowym (triazotangliceryny, nitrogliceryna) jest stosowana do produkcji materiałów wybuchowych oraz leków nasercowych.

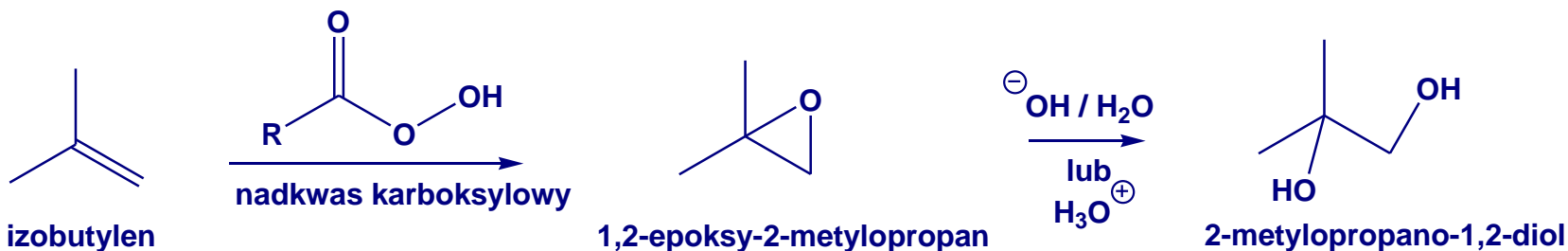

Utlenienie alkenów do dioli

cykloheksyloeten

1-cykloheksyloetano-1,2-diol

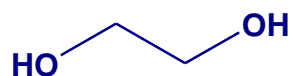
izobutylen

nadkwas karboksylowy

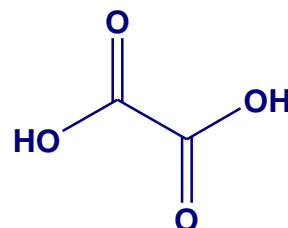
1,2-epoksy-2-metylopropan

2-metylopropano-1,2-diol

Glikol etylenowy (etano-1,2-diol) stosowany jest do produkcji żywic poliestrowych. Podobnie do gliceryny obniża on temperaturę zamarzania roztworów co ma zastosowanie do produkcji płynów chłodniczych. Jest jednak trujący, w organizmie utlenia się do kwasu etanodiowego, który m.in. silnie wiąże jony wapnia.

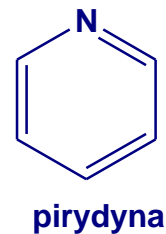
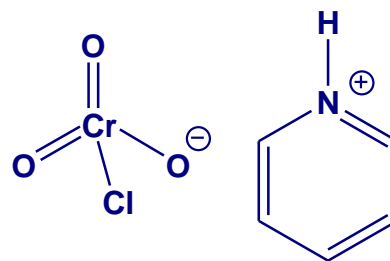
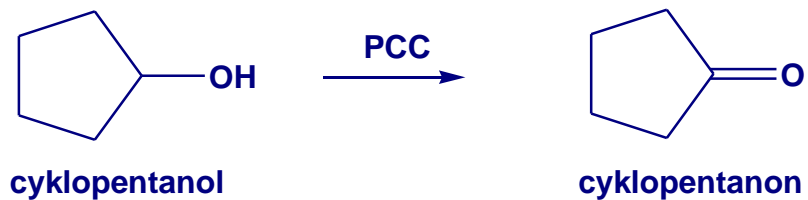
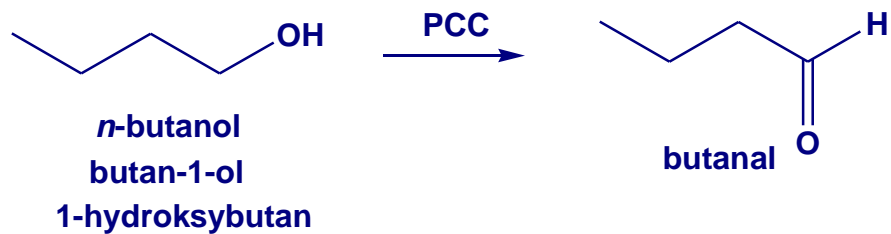
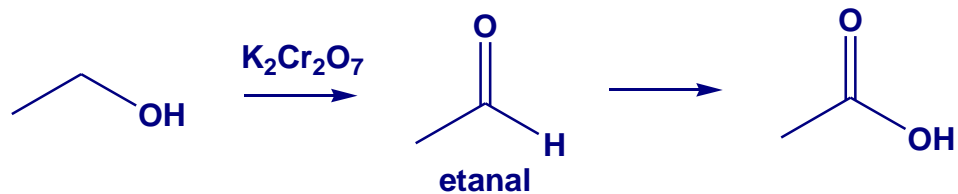
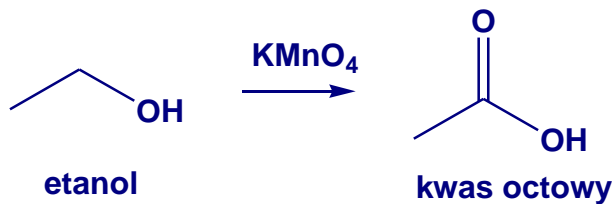
etano-1,2-diol
glikol etylenowy

kwas etanodiowy
kwas szczawiowy

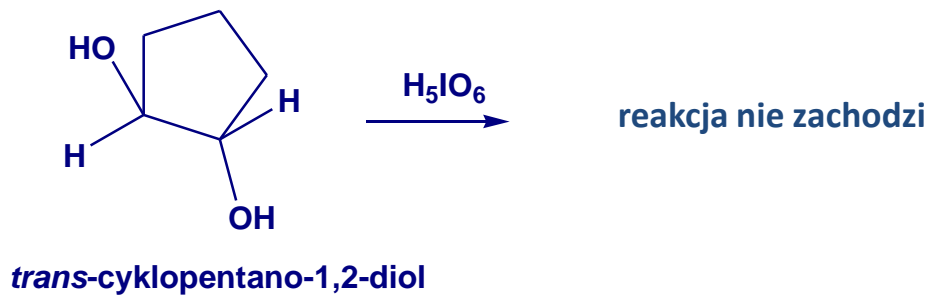
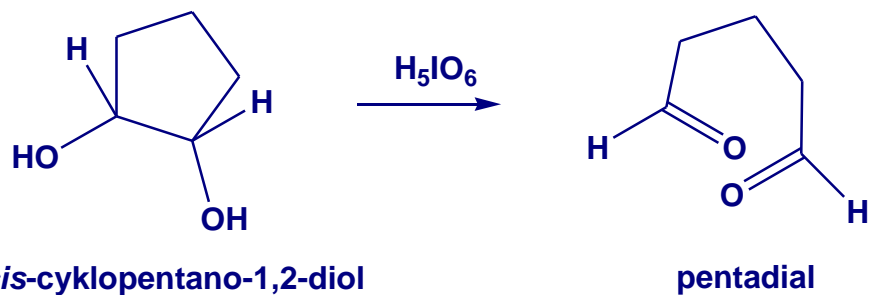
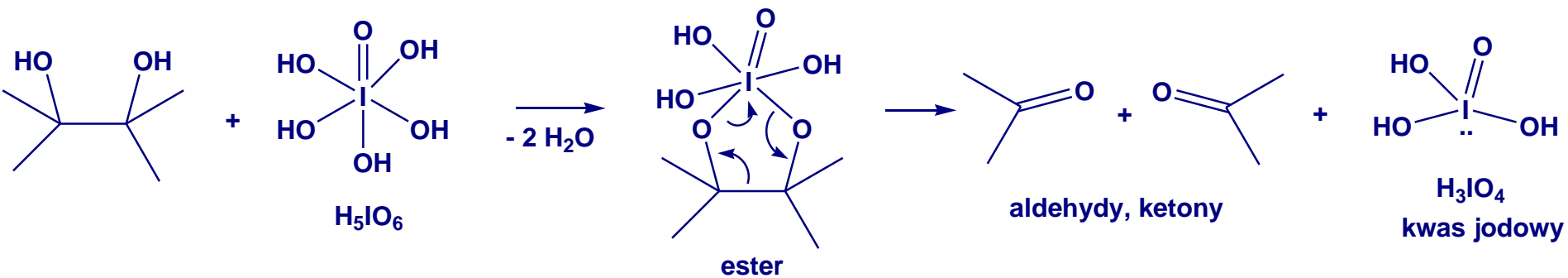
Reaktywność alkoholi

Utlenianie

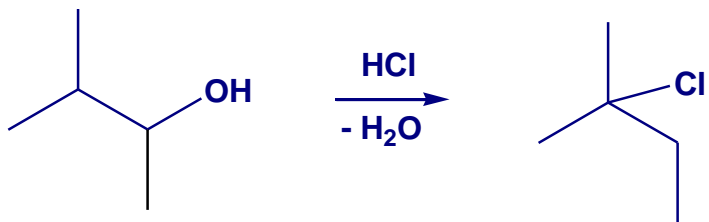
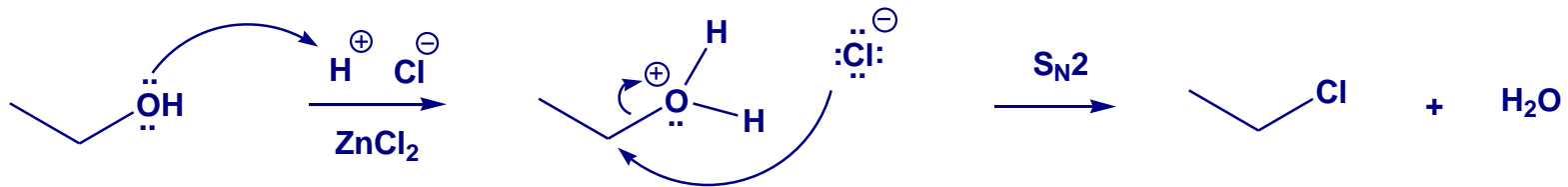

PCC - chlorochromian pirydyny
pyridinium chlorochromate

Utlenianie wicynalnych dioli kwasem nadjodowym

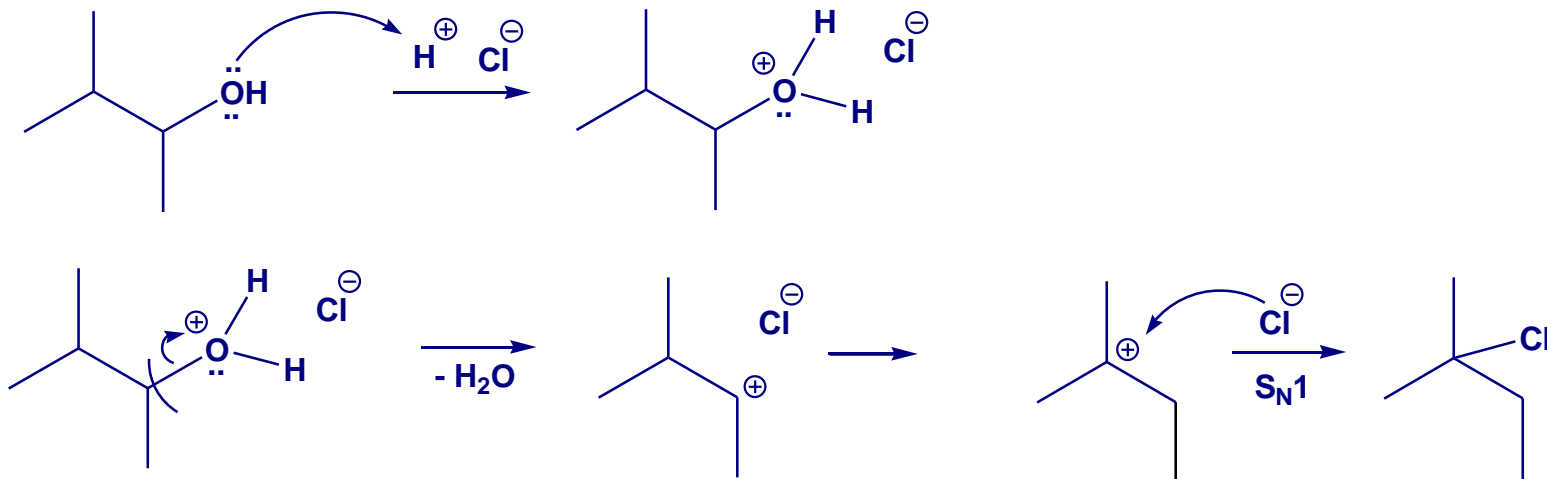

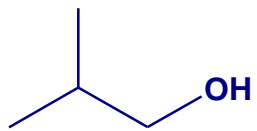
Wymiana grupy hydroksylowej w alkoholach na halogen

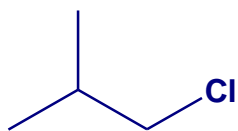
2-hydrokso-3-metylobutan

2-chloro-2-metylobutan

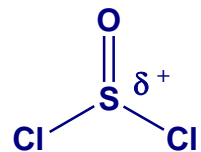

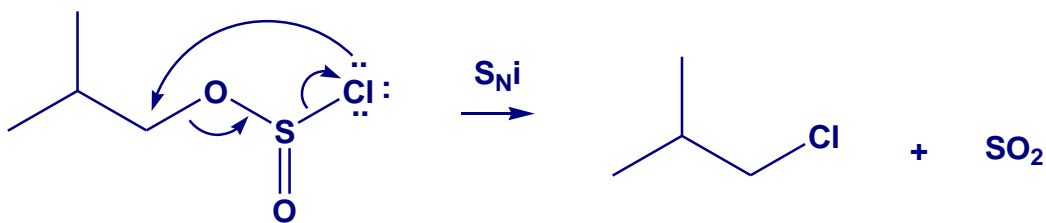
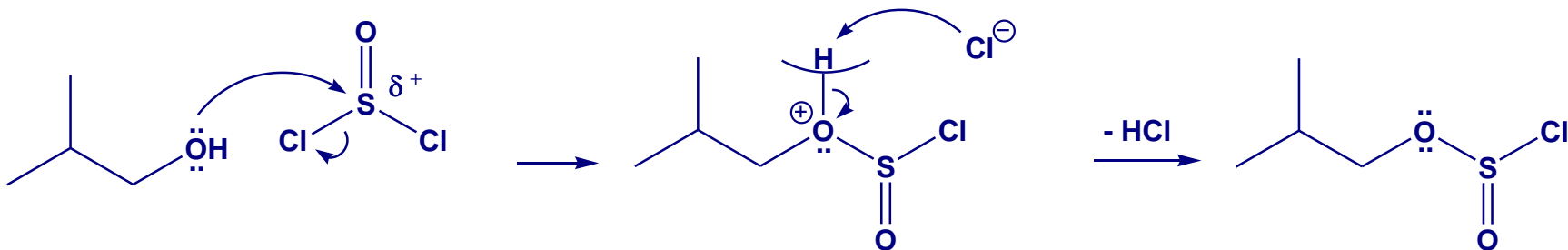
izobutanol

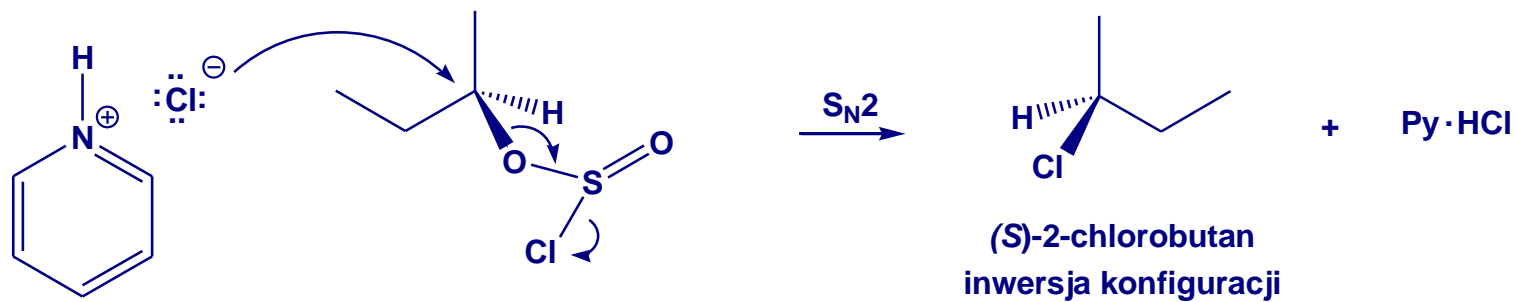
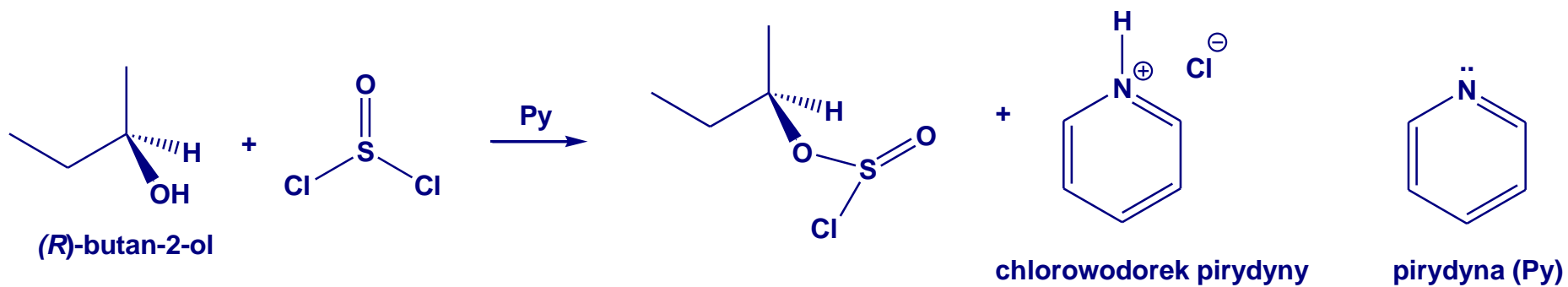
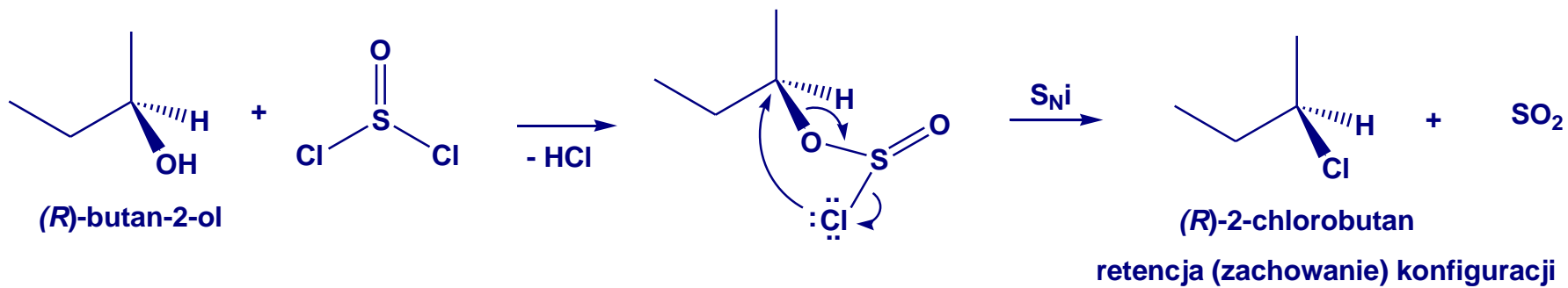

chlorek izobutyłu

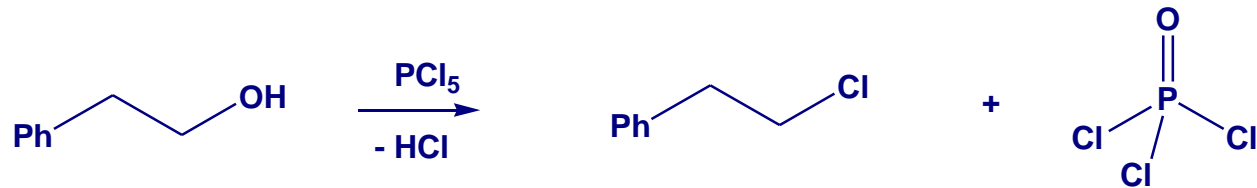
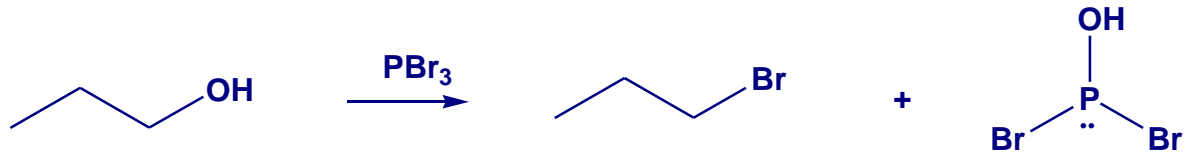

chlorek tionylu

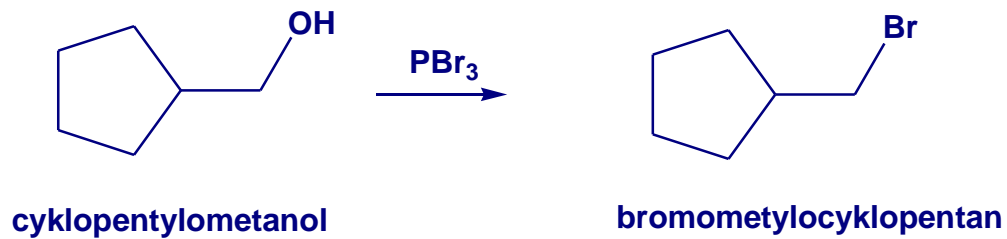
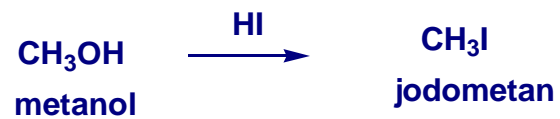
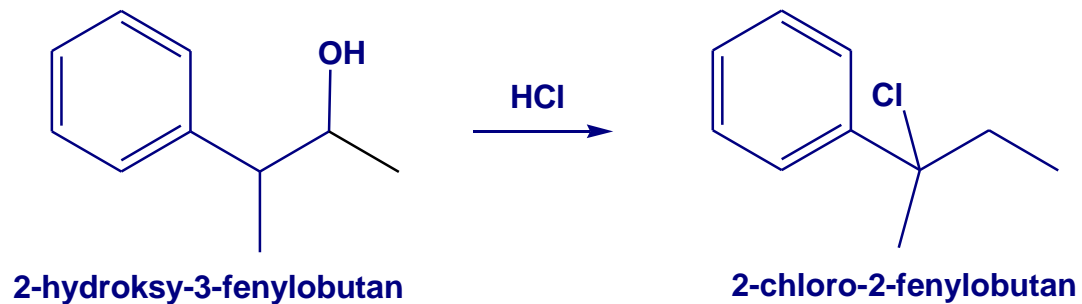

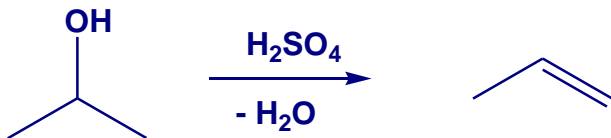
Przykłady innych odczynników wymieniających hydroksyl na halogen: PCl_3 , PCl_5 , PBr_3 , PBr_5

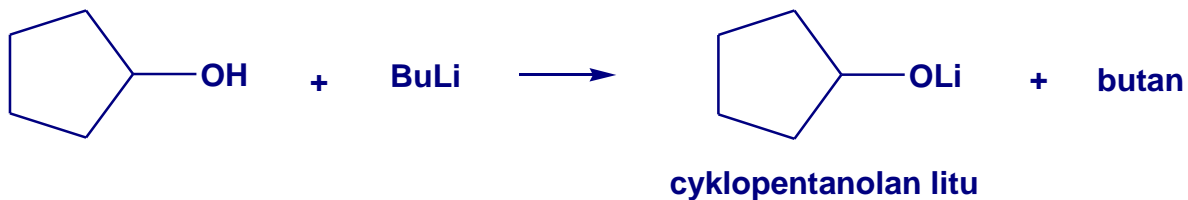
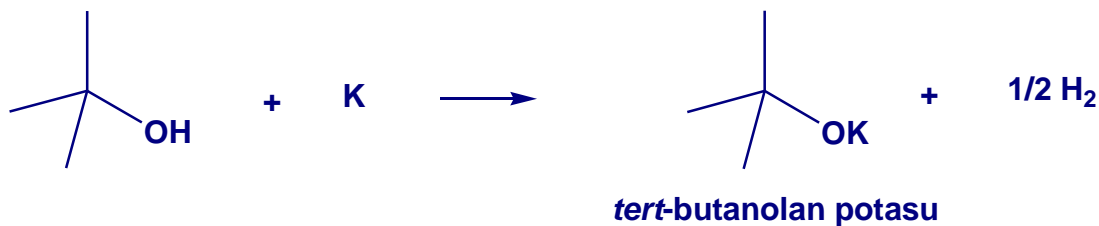
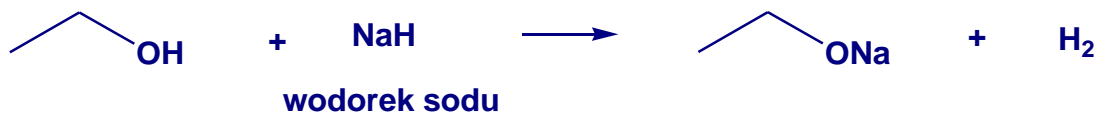
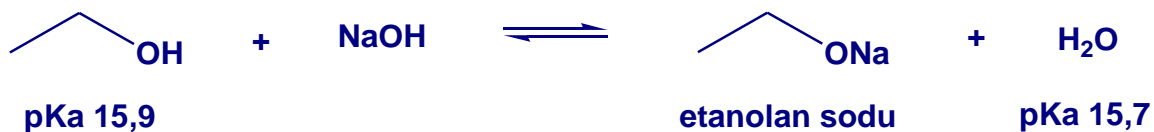
Przykład: podaj produkty reakcji

Dehydratacja alkoholi (wcześniej omówione przy okazji otrzymywania alkenów)

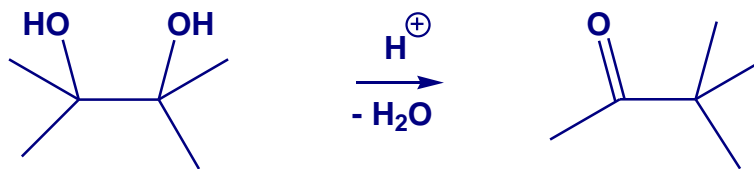

Tworzenie alkoholanów

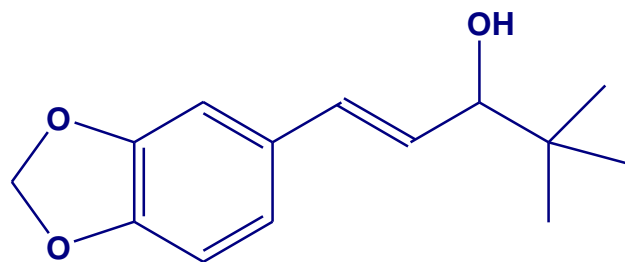
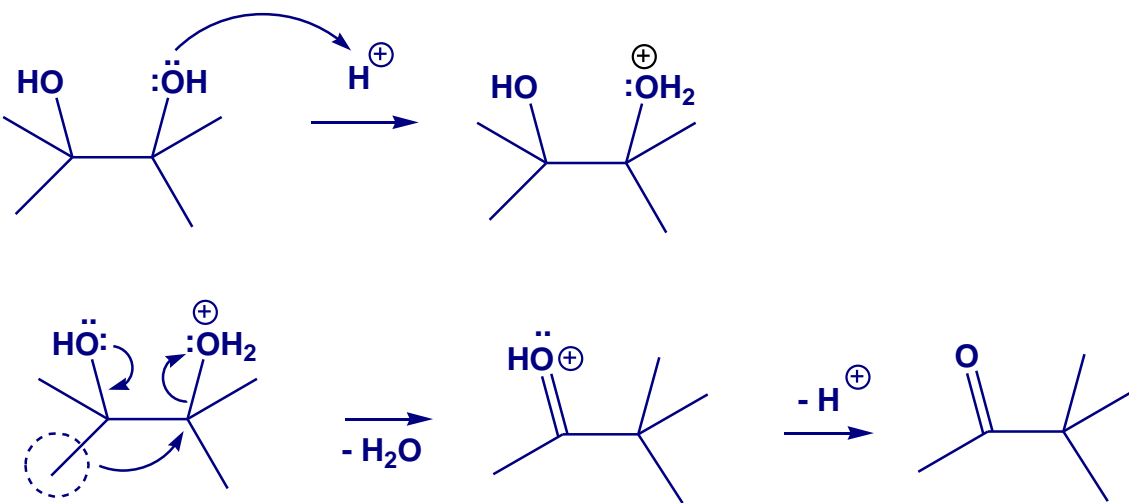
Przykład przegrupowania z udziałem diolu

Przegrupowanie pinakolinowe

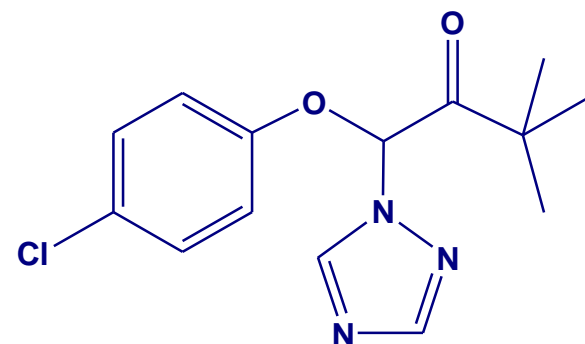

2,3-dimetylobutano-2,3-diol
pinakol

keton *tert*-butylowo - metylowy
pinakolina

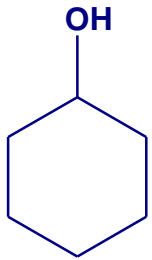

Stiripentol (środek przeciwkonwulsyjny przy epilepsji)

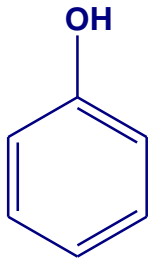

Triadimefon (fungicyd)

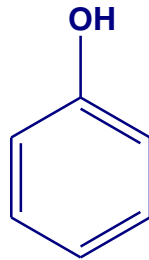
Fenole

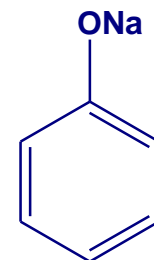
cykloheksanol
pKa 17

fenol
pKa 10

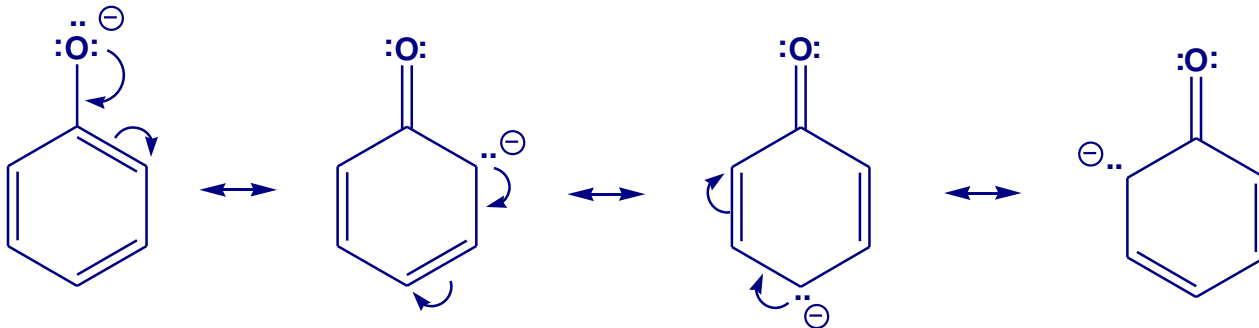
+ NaOH

fenolan sodu

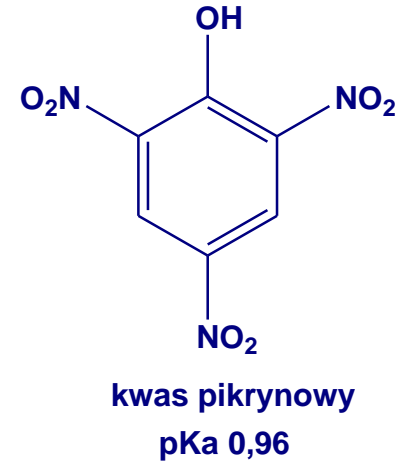
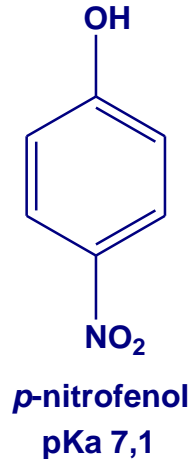
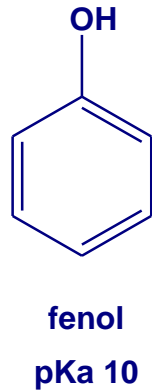
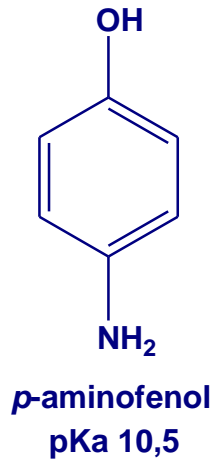
+ H₂O

pKa 16

stabilizacja rezonansowa anionu fenolanowego

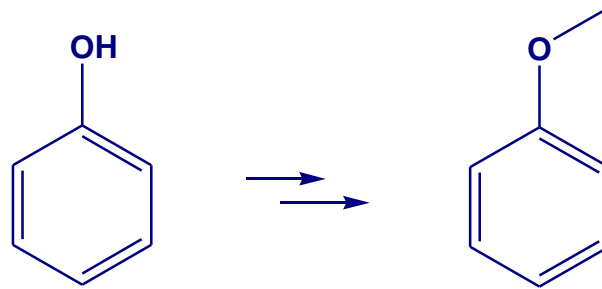
Wpływ podstawników na kwasowość fenoli

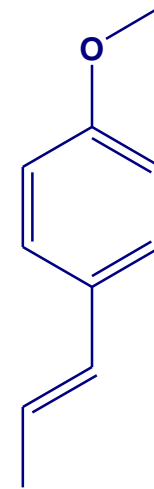
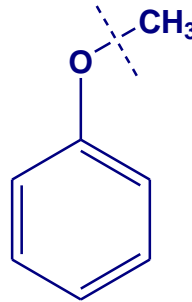
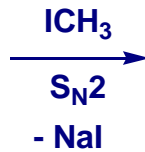
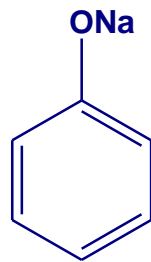
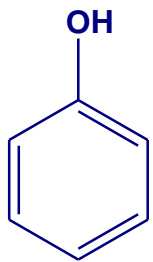
Podstawniki elektrono donorowe (EDG, zwiększają podatność pierścienia benzenu na podstawienie elektrofilowe S_E) destabilizują anion fenolanowy i obniżają kwasowość fenoli.

Podstawniki elektrono akceptorowe (EWG, zmniejszają podatność pierścienia benzenu na podstawienie elektrofilowe S_E) stabilizują anion fenolanowy i zwiększają kwasowość fenoli.

Przykład wykorzystania w syntezie

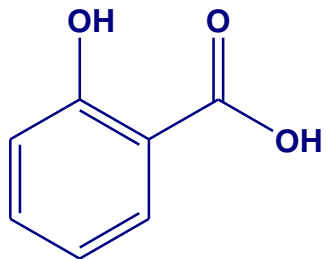

eter fenylo - metylowy
anizol

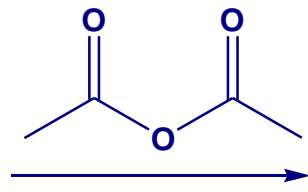

(*E*)-1-metoksy-4-(prop-1-enylo)benzen

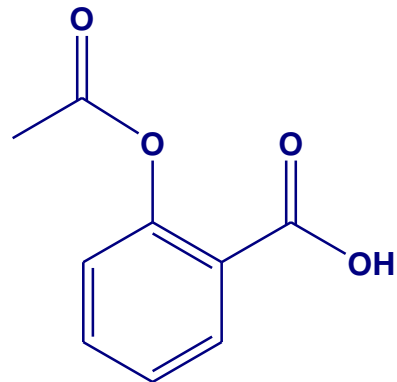
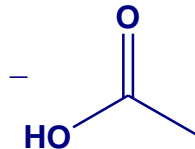
Anetol – substancja zapachowa otrzymywana z anizolu lub anyżowych olejków eterycznych, zastosowanie w przemyśle kosmetycznym i spożywczym. Słabo rozpuszczalna w wodzie, powoduje zmętnienie likierów anyżowych.

kwas o-hydroksybenzoesowy
kwas salicylowy

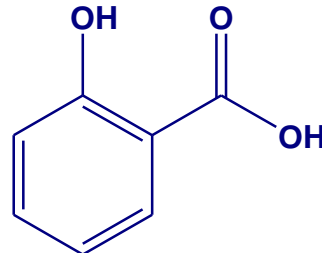
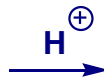
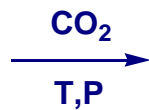
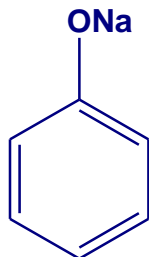
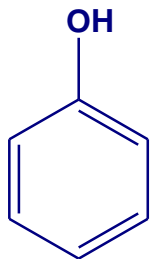

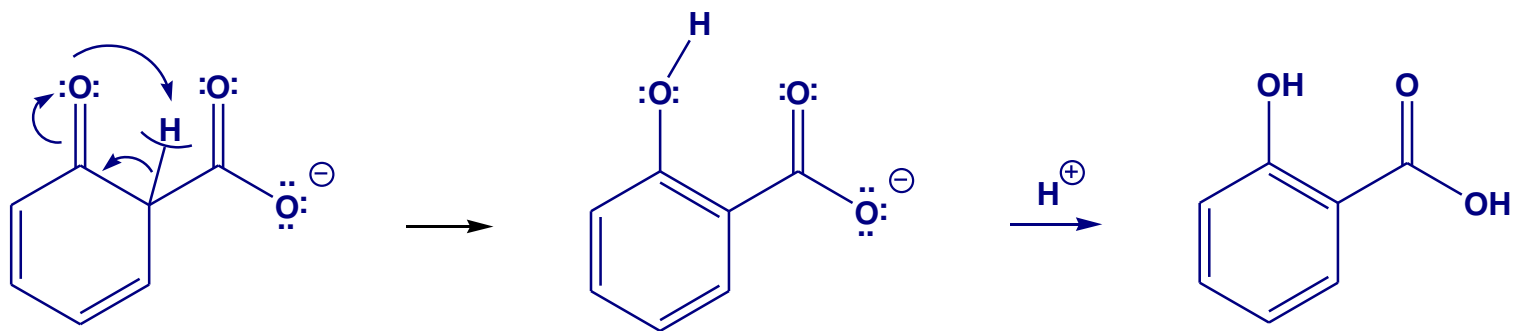
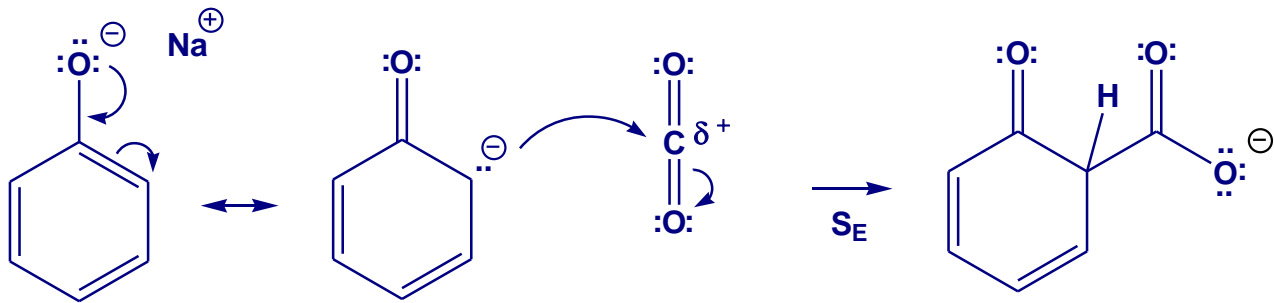
acylowanie

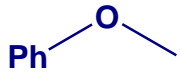
kwas acetylosalicylowy
Aspiryna

Reakcja Kolbego

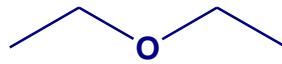

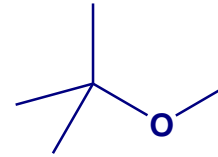
Etery

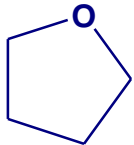
eter fenylo-metylowy
metoksybenzen
anizol

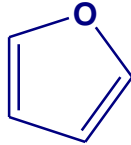
eter dietylowy
3-oksapentan
 Et_2O

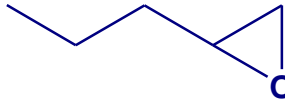
eter *tert*-butylo-metylowy
TBME

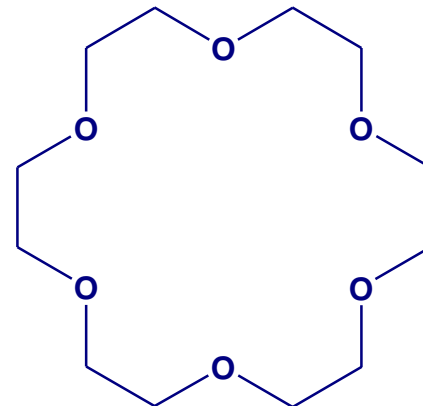
tetrahydrofuran
THF
oksacyklopentan
cykliczny eter

furan
heterocykl

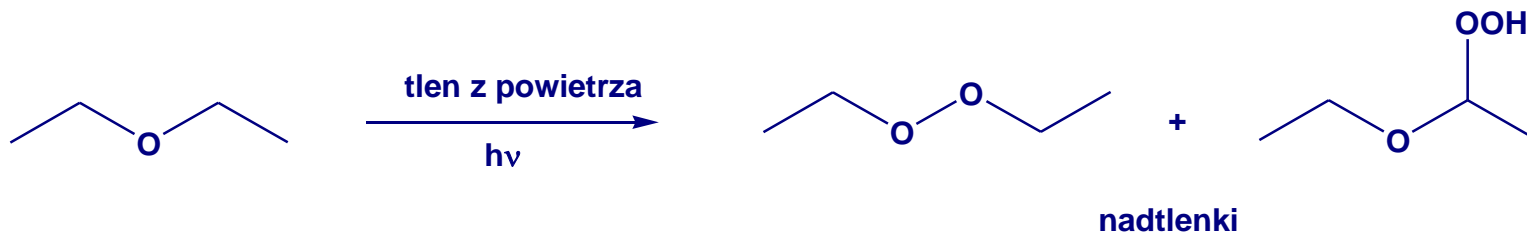

1,2-epoksyntan
epoksyd

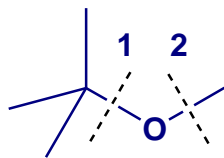
18-korona-6
eter koronowy

Właściwości wybuchowe eterów

Nadtlenki można wykryć m.in. za pomocą próby z jodkiem potasu i skrobią. W razie obecności nadtlenków aniony jodkowe zostają utlenione do jodu, który to tworzy ze skrobią charakterystyczny niebieski związek. Nadtlenki można usunąć za pomocą odczynników redukujących takich jak chlorek czy siarczan żelaza(II), wodorosiarczan(IV) sodu.

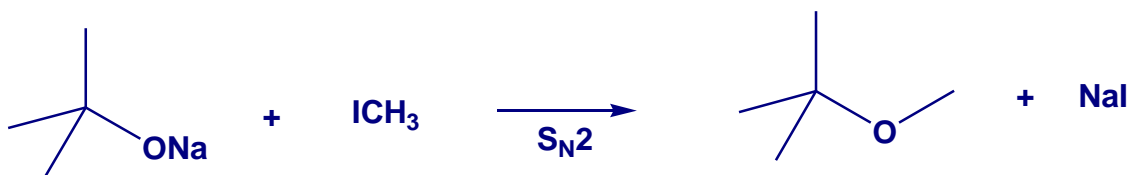
Synteza eterów Williamsona

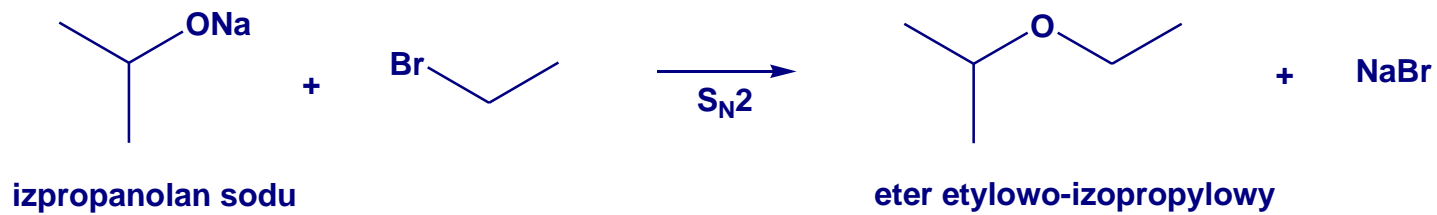
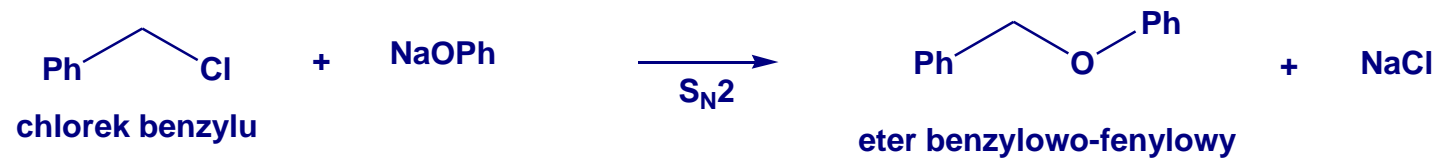

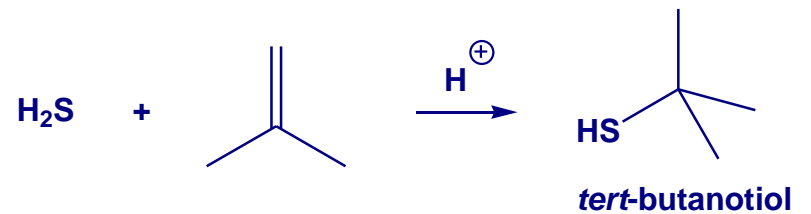
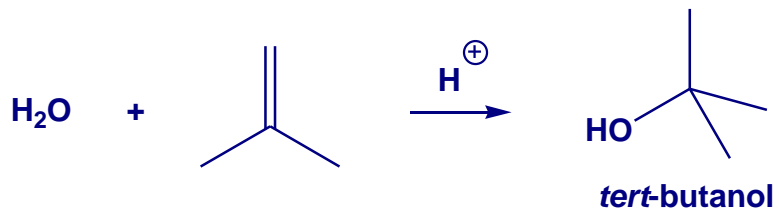
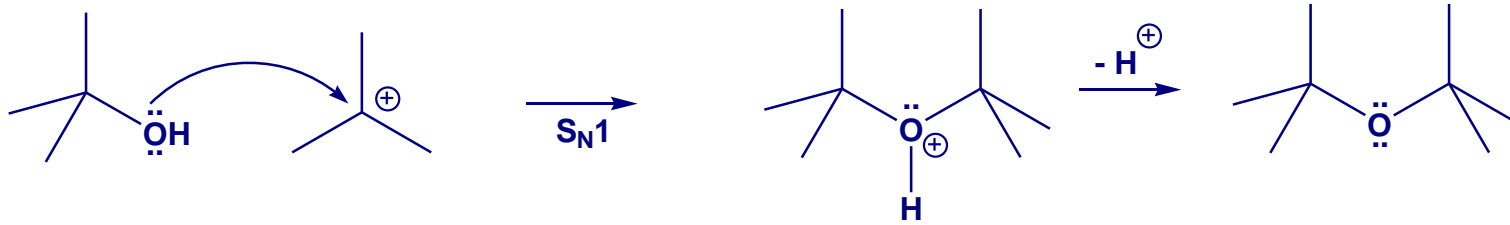
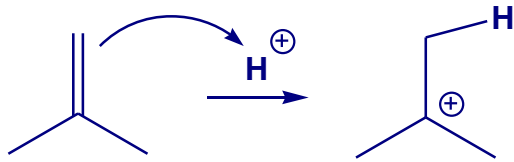
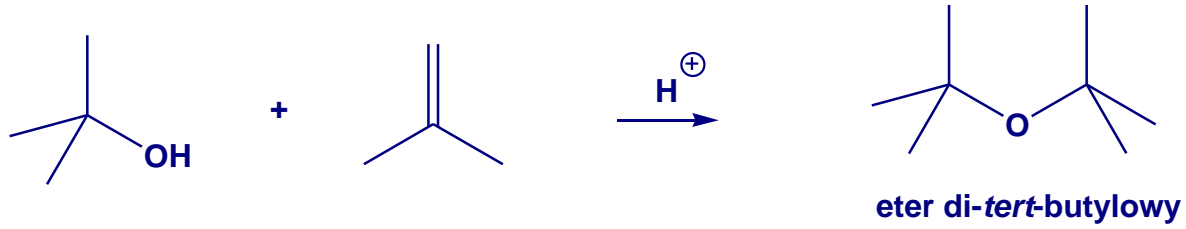
1)

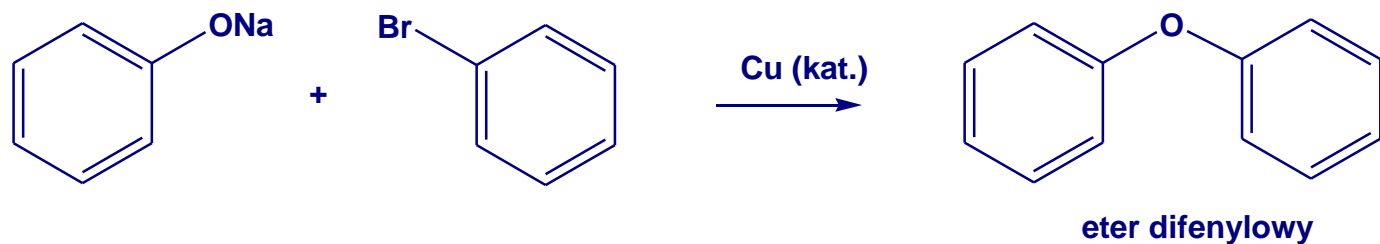

2)

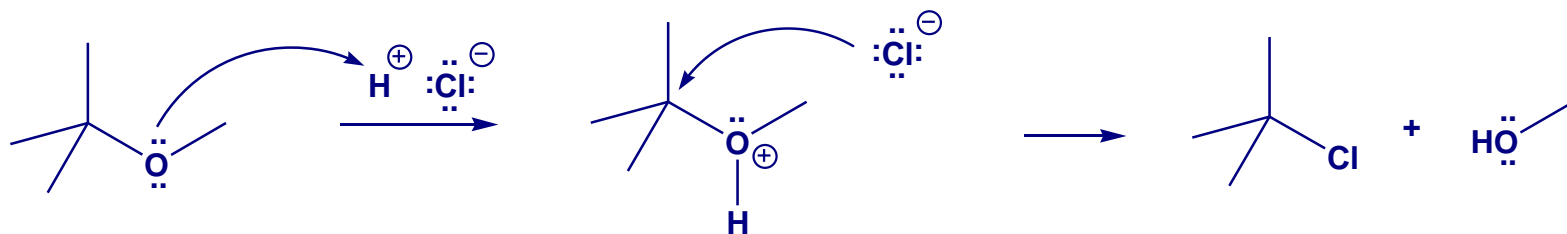
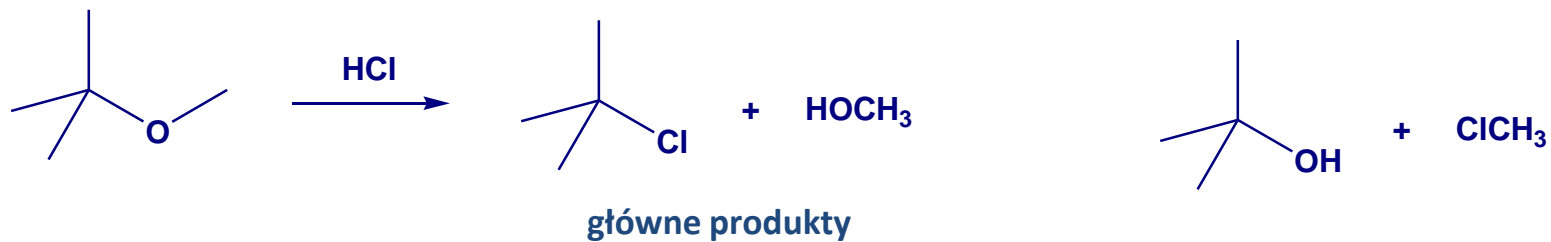

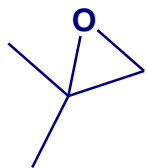
Mieszanina eutektyczna składająca się z 73,5 % eteru difenyłowego i 26,5 % bifenyłu Ph-Ph ma zastosowanie jako czynnik wymiany ciepła (*Dowtherm A*) za względu na stabilność chemiczną i szeroki zakres temperatur zachowania stanu ciekłego (15 °C – 400 °C).

Reaktywność eterów

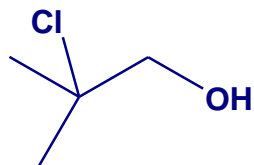
Rozczepienie eterów pod wpływem kwasów

Rozczepienie epoksydów pod wpływem kwasów

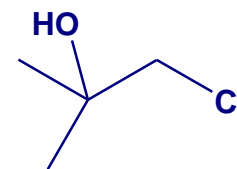

1,2-epoksy-2-metylopropan

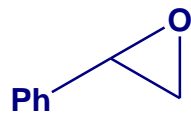
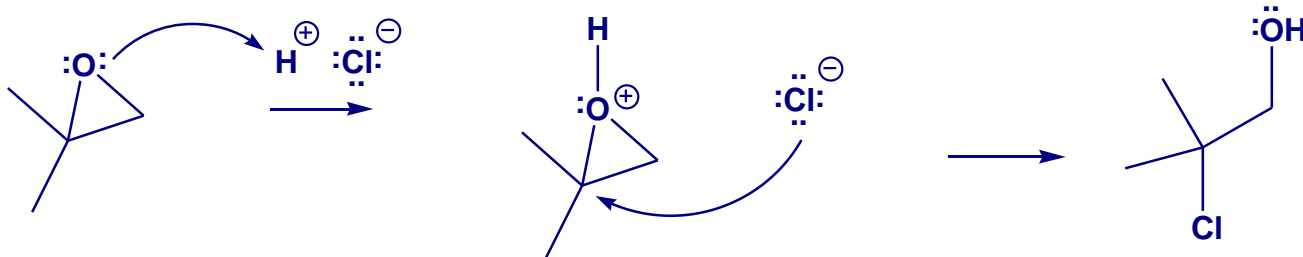

2-chloro-2-metylopropan-1-ol
halogenohydryna

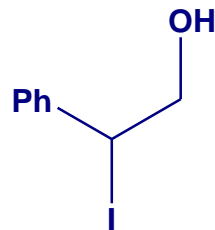
produkt główny

1-chloro-2-metylopropan-2-ol
halogenohydryna

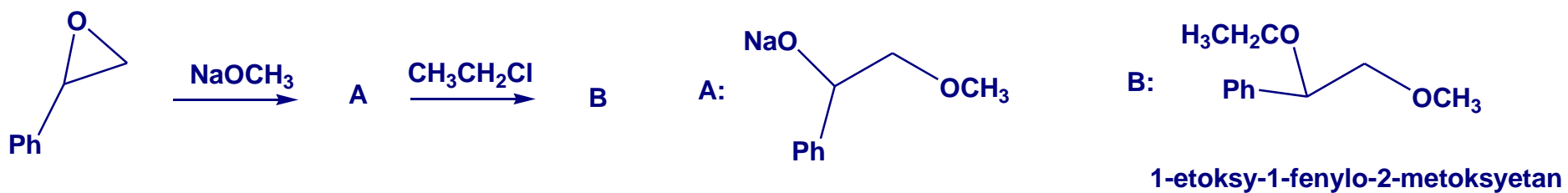
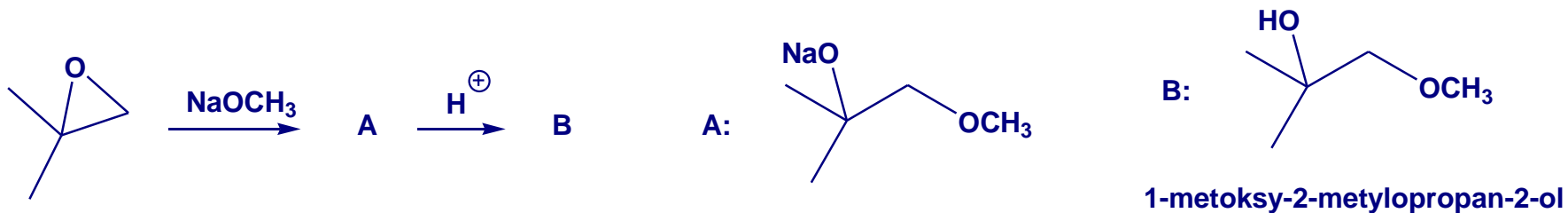
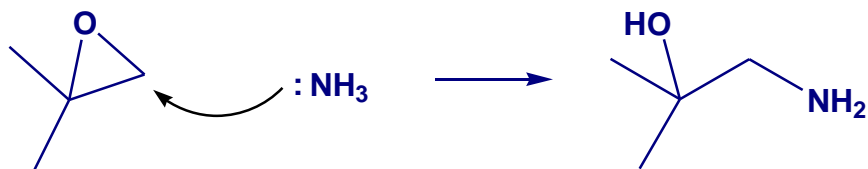
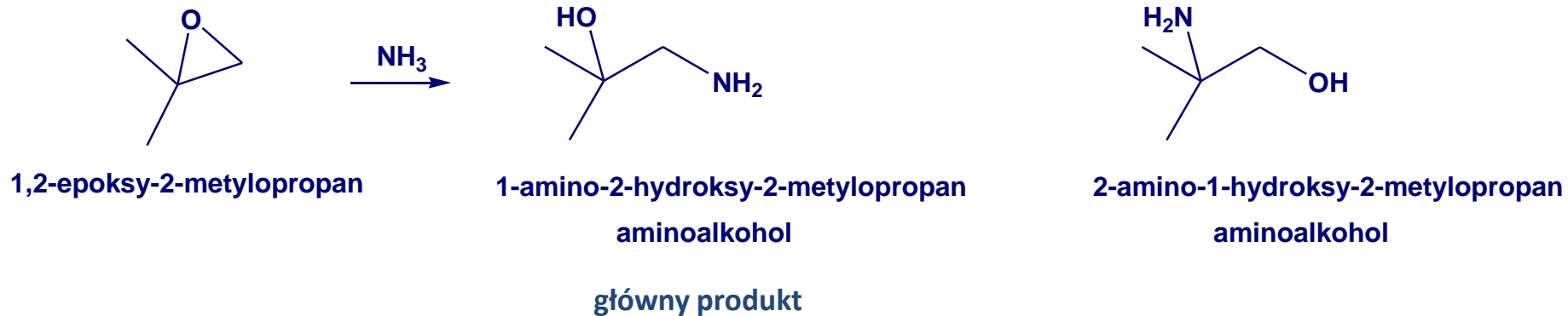

1,2-epoksy-1-fenyletan

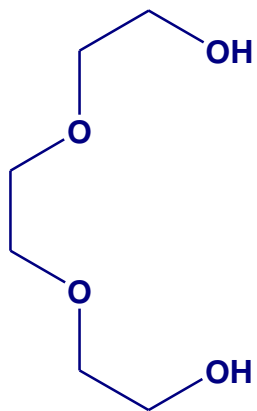

2-fenilo-2-jodoetanol

Rozczepienie epoksydów pod wpływem zasad

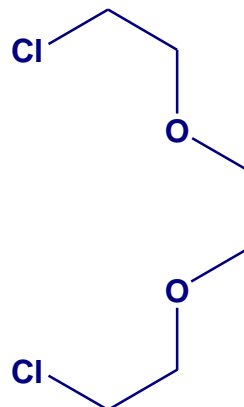

Etery koronowe

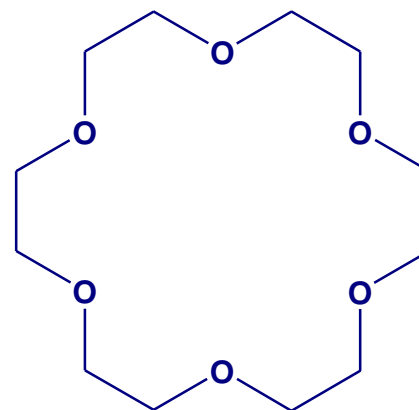
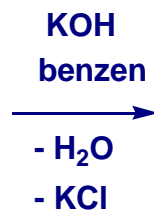

3,6-dioksaoktano-1,8-diol
(glikol trietylenowy)

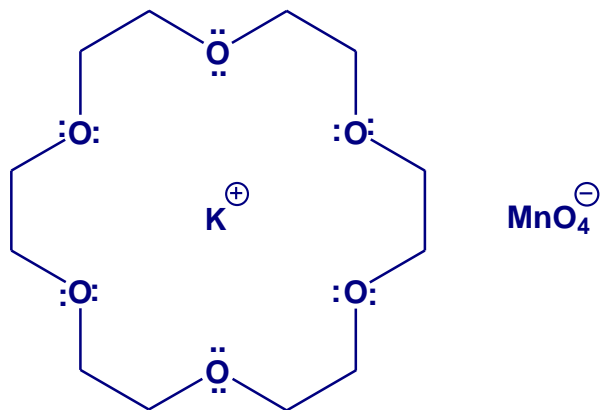
+

1,8-dichloro-3,6-dioksooktan

18-korona-6

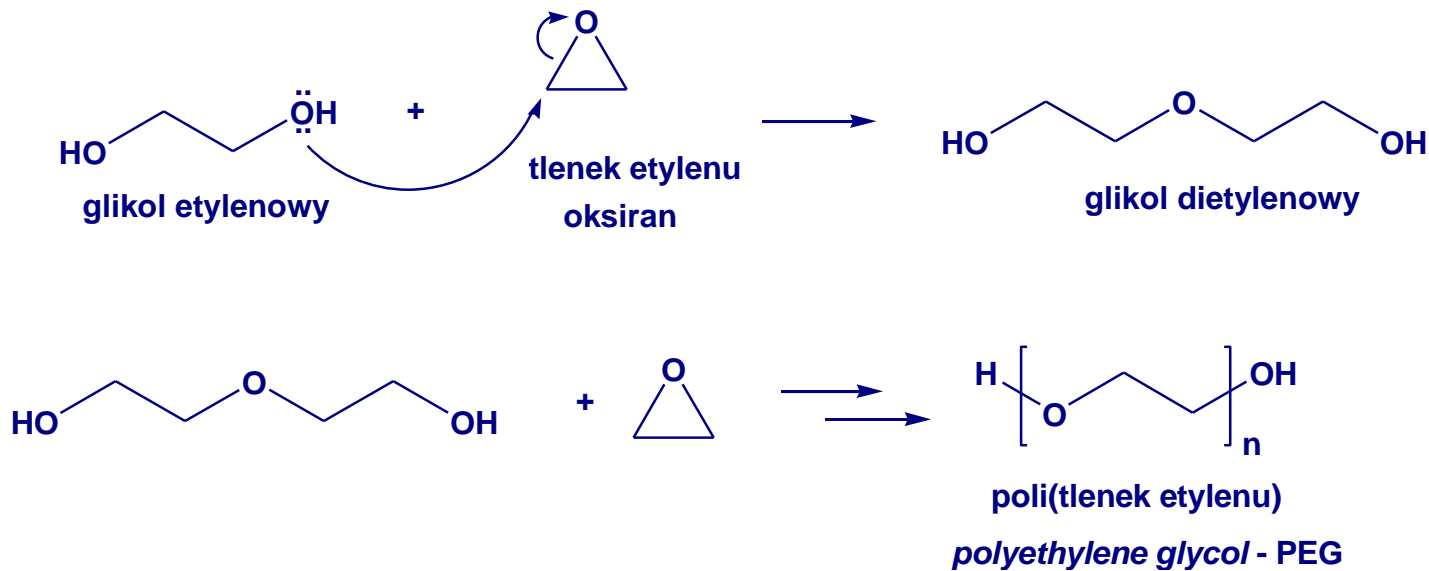
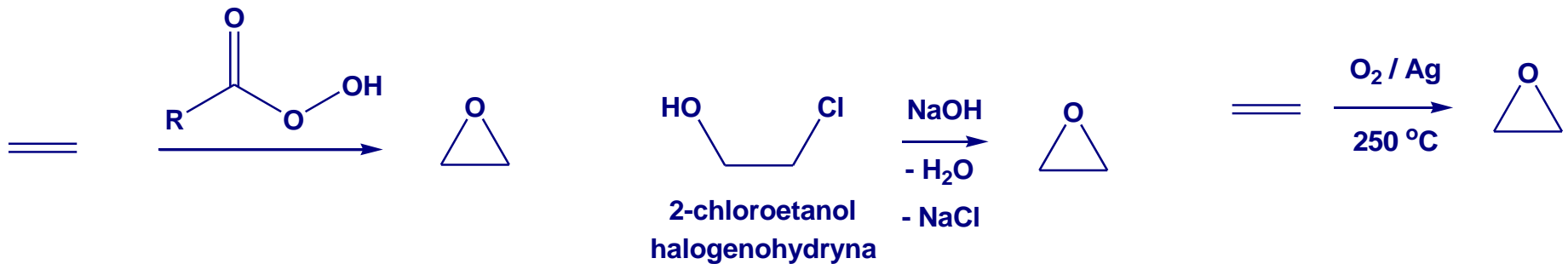

18-korona-6

Katalizatory przeniesienia międzyfazowego

Selektywne chelatowanie jonów, np. rozmiar wnęki 18-korony-6: 1,34 – 1,55 Å, podczas gdy promień jonowy Na^+ 1,02 Å, K^+ 1,38 Å.

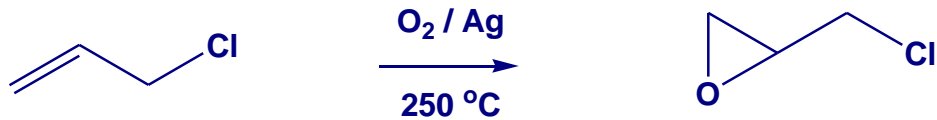
Poliglikole

PEG – higroskopijny polimer dobrze rozpuszczalny w wodzie i rozpuszczalnikach organicznych. Szerokie zastosowanie w medycynie (substancje pomocnicze, nośniki leków), jako substraty (poliole) w otrzymywaniu kopolimerów (np. poliuretany), składnik kosmetyków (nawilżanie, dyspersant – poprzez wiązanie wody), konserwacja dzieł sztuki, badania nad nowymi stałymi elektrolitami.

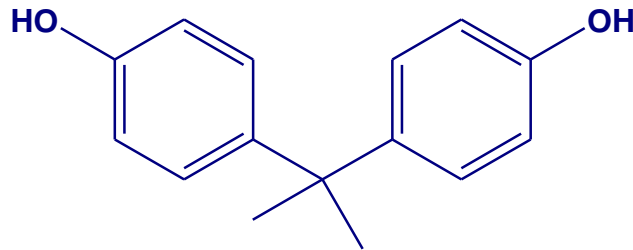
Żywice epoksydowe

Szerokie zastosowanie w technice, materiały konstrukcyjne, składniki kompozytów, powłoki, spoiwa, płytki obwodów drukowanych. Wykazują względnie dużą odporność termiczną i chemiczną. Jedną z metod otrzymywania jest reakcja epichlorohydryny z difenolami.

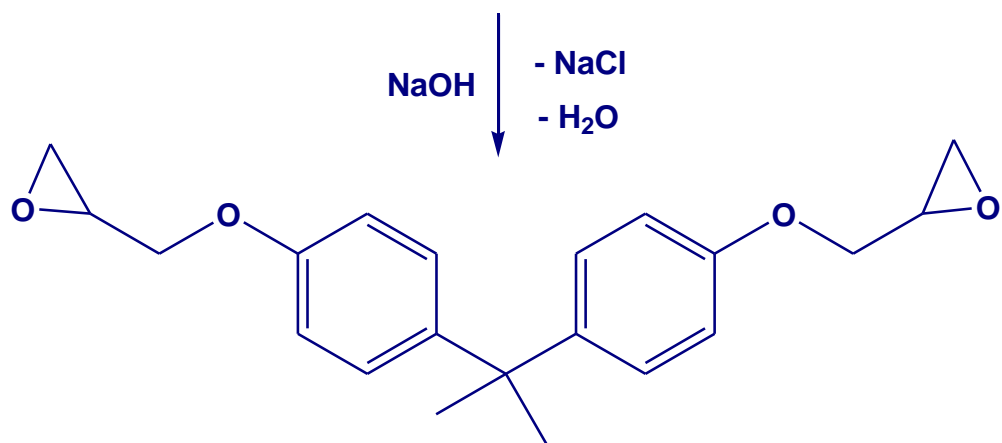
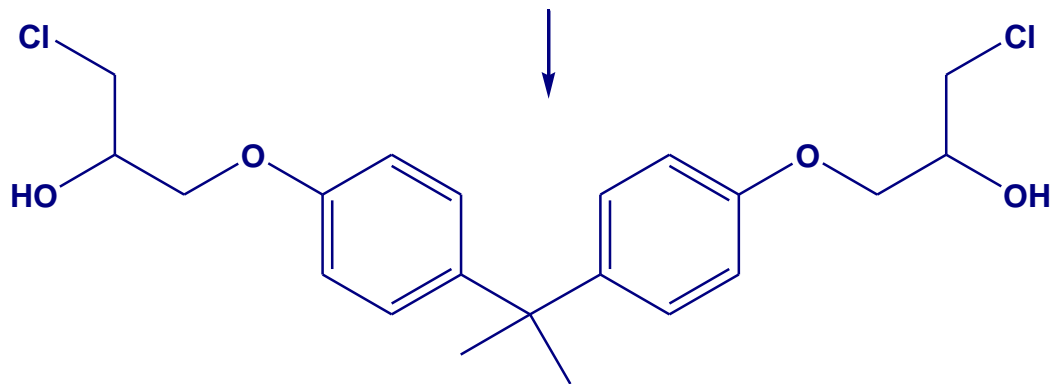
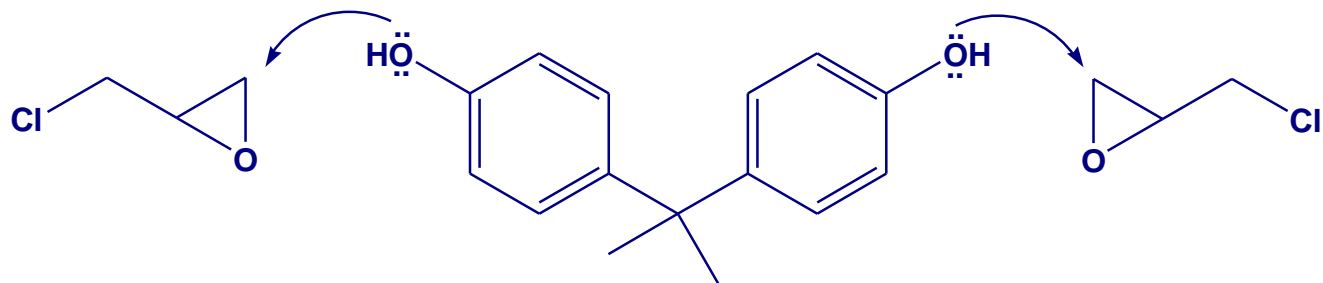

chlorek allilu

1-chloro-2,3-epoksypropan
epichlorohydryna, ECH

Bisfenol A
Bisphenol A (BPA)
2,2-Bis(4-hydroksyfenylo)propan

digicydylowy eter bisfenolu A
bisphenol A diglycidyl ether, BADGE

